

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä
17 päivänä toukokuuta 1994
Lausunto n:o 3

Ulkoasiainvaliokunnalle

Eduskunta on lähettäessään 3 päivänä toukokuuta 1994 hallituksen esityksen n:o 56 ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ulkoasiainvaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi samalla määrännyt, että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausuntonsa ulkoasiainvaliokunnalle.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina ylitarkastaja Anna-Liisa Koskinen kauppa- ja teollisuusministeriöstä, lähetystöneuvos Pia Hillo ulkoasiainministeriöstä, nuorempi hallitussihteeri Maria Teirikko maa- ja metsätalousministeriöstä, johtaja Jorma Suurnäkki Kasvintuotannon tarkastuskeskuksesta, johtaja Helena Kahiluoto Maatalouden tutkimuskeskuksen Partalan tutkimusasemalta, kauppapoliittinen asiamies Jouko Nieminen Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitosta, johtaja Markku Pakkanen Luomuliitosta ja agronomi Sampsa Heinonen Espoosta.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94, jolla Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen (ETA-sopimus) liitesäännöstöön lisätään ETA-sopimuksen asiallista sisältöä koskevat 1 päivän elokuuta 1991 ja 31 päivän joulukuuta 1993 välisenä aikana hyväksytyt Euroopan yhteisöjen säädökset (EY-säädökset).

Uudet säännökset koskevat viiniin liittyvien kaupan teknisten esteiden poistamista, teknisiä määräyksiä, standardeja, testausta ja varmentamista, eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumääräyksiä, energiaa, työntekijöiden vapaata liikkuvuutta, sosiaaliturvaa, tutkintotodistusten vastavuoroista tunnustamista ja sijoittautumisoikeutta,

rahoitus- ja telepalveluja, liikennettä, kilpailua, valtion tukea ja julkisia hankintoja, henkistä omaisuutta, työterveyttä ja -turvallisuutta, työoikeutta sekä miesten ja naisten tasa-arvoista kohtelua, kuluttajansuojaa, ympäristöä, tilastoja ja yhtiöoikeutta.

ETA:n sekakomitean päätös tulee voimaan 1 päivänä heinäkuuta 1994, jos kaikki ETA-sopimuksessa edellytetyt ilmoitukset on asianmukaisesti tehty ETA:n sekakomitealle.

Esitykseen liittyvä lakiehdotus ETA-sopimuksen pöytäkirjan 47 ja tiettyjen liitteiden muuttamista koskevan ETA:n sekakomitean päätöksen n:o 7/94 eräiden määräysten hyväksymisestä ja päätöksen soveltamisesta tulisi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana. Tarkoituksena on, että laki tulee voimaan samana päivänä kuin siinä mainittu päätös.

Valiokunnan kannanotot

Valiokunta toteaa, että ETA-sopimukseen li sätyt uudet EY-säädökset koskevat maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalla seuraavia aloja: eläinlääkintä- ja kasvinsuojelumääräykset (eläinlääkintä, kotieläinjalostus, rehut ja kylvösiemenet) sekä kaupan teknisten esteiden sektori (luonnonmukainen tuotanto, lannoitteet ja torjunta-aineet).

Laintasoisia muutoksia tai uusia säännöksiä edellyttävät sekakomitean päätöksessä lihaa ja lihatuotteita, maitoa ja maitopohjaisia valmisteita, kalaa ja muita kalastustuotteita sekä muna-valmisteita koskevat EY-säädökset. Lihan ja lihatuotteiden osalta muutokset sisältyvät jo varsinaisen ETA-sopimuksen johdosta annettuun hallituksen esitykseen lihaihygienialaiksi (HE 49) ja maidon ja maitopohjaisten tuotteiden osalta ETA:n sekakomitean päätöksen johdosta annettuun hallituksen esitykseen maitohygienialaiksi (HE 61). Kalaa ja muita kalastustuotteita koskevat muutokset sisältyvät eduskunnan jo hyväk-

symään kalahygienialakiin (HE 322/1993 vp). Munavalmisteiden osalta hallitus tulee antamaan erikseen esityksen munavalmistehygienialaiksi. Eläintautien vastustamiseen liittyvien EY-säädösten edellyttämien tarkastusten maksujen ja terveystalvontaohjelmien osalta muutokset sisältyvät valiokunnassa jo käsiteltyyn hallituksen esitykseen laiksi eläintautilain muuttamisesta (HE 51).

Laintasoista sääntelyä edellyttävät myös EY:n luonnonmukaista tuotantoa koskevat säädökset. Nämä säädökset ovat asetuksia, jotka tulevat suoraan Suomea sitoviksi sekakomitean päätöksen voimaan saattamisen jälkeen (lakiehdotuksen 1 §). Lain tasolla on kuitenkin lisäksi tarpeen säätää asetuksessa maataloustuotteiden luonnonmukaisesta tuotantotavasta ja siihen viittaavista merkinnöistä maataloustuotteissa ja elintarvikkeissa (ETY) n:o 2092/91 tarkoitetuista toimivaltaisista valvontaviranomaisista Suomesa. Lakiehdotuksen mukaan luonnonmukaista tuotantoa valvoisi maa- ja metsätalousministeriö ja luonnonmukaisesti tuotettuja elintarvikkeita elintarvikevirasto. Lisäksi lakiehdotus mahdollistaisi alemmanasteisten säännösten ja määräysten antamisen niin luonnonmukaisen tuotannon valvonnan järjestämisestä kuin myös alan hallinnosta. Nämä säännökset ja määräykset annettaisiin muutoin asetuksella, mutta tarkastusmaksujen osalta kysymykseen tulisi maa- ja metsätalousministeriön päätös. Lisäksi luonnonmukaisesti tuotettuja elintarvikkeita koskevien säännösten täytäntöönpanosta annettaisiin tarvittaessa määräyksiä kauppa- ja teollisuusministeriön päätöksellä. Asiaa koskevat ehdotukset sisältyvät sekakomitean päätöksen voimaan saatamista koskevan lakiehdotuksen 4 §:ään.

Valiokunta toteaa, että maamme luomutuotannon kannalta Euroopan yhteisön luomutuotantoasetuksen (ETY) n:o 2092/91 käyttöönotto on merkittävä asia, sillä se antaa myös Suomen luonnonmukaiselle tuotannolle ja tuotteille vastaisuudessa lakisääteisen pohjan. Vastaavanlaisen lainsäädännön valmistelu on ollut maassamme vireillä jo pitempään.

Esityksestä käy ilmi, että Suomessa tarkastusjärjestelmän on pohjimmiltaan tarkoitus olla valtion tarkastusjärjestelmä, vaikka valvontaan osallistuisivatkin alueellisella tasolla tarkastuslautakunnat, jotka edustaisivat monipuolisesti

eri tahoja. Luonnonmukaisen maataloustuotannon valvonnan järjestämisestä vastaisi edellä todetun mukaisesti maa- ja metsätalousministeriö ja luonnonmukaisesta elintarviketuotannosta elintarvikevirasto. Luonnonmukaisen maataloustuotannon käytännön valvonnasta vastaisivat kasvintuotannon tarkastuskeskus luonnonmukaisen kasvintuotannon osalta sekä eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos luonnonmukaisen kotieläintuotannon osalta. Valiokunta toteaa, että valvonnan jakautuessa monelle eri viranomaiselle sen onnistuminen edellyttää tiivistä viranomaisten välistä yhteydenpitoa. Kustannusten säästämiseksi ja tuottajien luottamuksen säilyttämiseksi on myös välttämätöntä, että tarkastuskäynnit keskitetään yhden henkilön hoidettaviksi. Vain jatkojalostaminen saat- taan vaatia sellaista erityisasiantuntemusta, että tarkkailijan on oltava kyseiselle alalle erikoistunut.

Valiokunta kiinnittää huomiota siihen, että panostus luonnonmukaisen viljelyn kehittämiseen maassamme on toistaiseksi ollut vähäistä. Esityksestä ilmenee, että luonnonmukaisen tuotannon neuvonpalkkaukseen ja koulutukseen myönnetään nykyisin noin 2,2 miljoonan markan vuotuinen määräraha. Valiokunnan saamasta selvityksestä on lisäksi käynyt ilmi, että määrärahan kohdentumisessa on ollut puutteita. On katsottu, että voimavarat ovat itse asiassa vähentyneet muun muassa sen vuoksi, että sivutoimisten luonnonmukaisen viljelyn neuvonpalkkaukseen muut neuvontatehtävät ovat lisääntyneet. Valiokunnalle annetussa selvityksessä onkin samalla tuotu esiin, että luonnonmukaisen viljelyn neuvonnan resurssit ovat nykyisellään riittämättömät tarkkailu- ja neuvontatehtävien hoitamiseen. Edelleen on korostettu sitä, että tarkkailun neuvonnallisuuden säilyttäminen on tärkeää paitsi sen tehokkuuden, myös kustannusten säästön takia. Valiokunta pitääkin tärkeänä, että tarkastusmaksut voidaan pitää niin kohtuullisina, etteivät ne heikennä luomutuotannon kannattavuutta tai houkuttelevuutta.

Edellä esitetyn perusteella valiokunta esittää kunnioittavasti,

että ulkoasiainvaliokunta laatiessaan mietintöään ottaisi huomioon, mitä tässä lausunnossa on esitetty.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Iivari, jäsenet Järvilähti, Kalli, Koistinen, Koski, Lahi-

kainen, Ollila, Polvinen, Pulliainen, Rajamäki, Riihijärvi, Rinne, Saario, Urpilainen ja Westerland sekä varajäsen Laakkonen.
